

Poštnina plačana pri pošti
6101 Koper – Capodistria
TISKOVINA

SVETILNIK

Kulturni občasnik za mlade zanesenjake / Gledališče Koper, Pokrajinski muzej Koper,
Pokrajinski arhiv Koper, Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini" Pirano, Osrednja knjižnica
Srečka Vilharja Koper / Letnik IX / Številka 3 / Junij 2016 / Brezplačni izvod

Foto: Jaka Varmiz

Kviz Loli Boli

Dragi moji šolarji!

Se nekaj dni, pa se bodo za vas na stežaj odprla počitniška vrata. Kakšna brezskrbnost! Seveda za tiste, ki so v šoli vse postorili tako, kot je bilo potrebno.

In ker k poletnemu času sodi veliko morja, svežega zraka, osvajanje visokih in malo manj visokih vrhov, pohajkovanje s prijatelji, branje zanimivih knjig, vam tudi v Svetilniku ponujamo zanimiv, poučen in zabaven kviz z Loli in Bolijem.

Kako se spoprime s kvizom? Preberem vprašanje in izmed treh ponujenih odgovorov izberem enega, za katerega sem prepričan, da je pravilen. Obkrožim ga. Na koncu kviza izpišem črke, in če sem kviz pravilno rešil, bo geslo kot na dlani.

Pravilno geslo izpiši na list ter nam ga pošlji na: Gledališče Koper, Verdijeva 3, 6000 Koper, s pripisom za Svetilnik, najpozneje do 15. septembra 2016. **Prve tri, ki bodo razvozlati pravilno geslo, bomo nagradili z vstopnico za ogled predstave o Loli in Boliju.**

Želim vam brezskrbne, dolge in sončne počitnice! * **Samanta**

1. Dopolni pesmico Loli, Boli, greva naokoli, v družbo vzameva ...

- S)** kogar koli
- C)** mamo in »nono«
- Z)** sosedovega psa

2. Katera reka teče pod Zmajskim mostom?

- N)** Badaševica
- O)** Sava
- V)** Ljubljanka

3. V katero smer potujeta Loli in Boli?

- A)** proti slaščičarni s sladoledom
- E)** proti severovzhodu
- U)** proti jugu

4. Kje se nahaja Mamutova jama?

- R)** v Afriki
- T)** v Severni Ameriki
- G)** v Aziji

5. Loli mora na trening. Kaj trenira?

- F)** boks
- B)** nogomet
- P)** jadrnanje

6. Pravilno razvrsti gore od najnižje do najvišje:

- H)** Mont Blanc, Mount Everest, Triglav
- O)** Triglav, Mont Blanc, Mount Everest
- M)** Triglav, Mount Everest, Mont Blanc

7. Kaj kuha »nono« Boli?

- L)** krompir
- C)** mineštro
- D)** testenine

8. Koliko planetov je v našem osončju?

- Š)** šest
- K)** deset
- N)** osem

9. Kateri je najbolj vroč planet v našem osončju?

- Ž)** Merkur
- Č)** Venera
- R)** Zemlja

10. Kaj ponazarja modra barva na zemljevidu?

- F)** reke in skale
- A)** morja in gozdove
- U)** vodovje (morja, reke, jezera)

11. Kdo pomaga alpinistom pri vzponu na Mount Everest in skrbi za varnost?

- D)** šerpa
- C)** mama
- J)** tibetansko govedo

12. Kje pristaneta Loli in Boli na koncu zadnje epizode?

- P)** v kurji nogici
- E)** v kurjem uču
- Z)** v kurji frizuri

13. Istra je polotok, ker jo s treh strani obdaja ...

- A)** cvetje
- B)** atmosfera
- S)** morje

Izpiši črke pred pravilnimi odgovori in dobiš boš geslo kviza LOLI BOLI.

* **Vanja in Gregor**

KP v PMK 1?!*

20 sekund ... največ lahko traja filmček, v katerem poveš, kakšen je/je bil/bo Koper in kaj ti v mestu je/ni všeč.

V muzeju namreč pripravljamo razstavo o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti Kopra. K projektu smo povabili tudi koprške šole, najboljši izdelki, slike, video posnetki, fotografije, spisi in haikuji bodo vključeni v razstavo.

Še prej pa ti ponujamo izziv:

kar veliko koprške zgodovine je s pomočjo predmetov in njihovih zgodb shranjene v muzeju. Spopadi se s spodnjimi izzivi in spoznaj »KP v PMK«!

Kdo izmed spodnjih štirih slavnih mož je na sliki? (V pomoč: takšne pričeske za moške so bile moderne v drugi polovici 18. stoletja.)

2. naloga: Koprski grb

V muzeju si lahko ogledaš dva koprška grba – **grb s podobo sonca z žarki** najdeš na mestnem praporju iz 18. st., v lapidariju pa **grb z Meduzino glavó**, ki je povezan z legendo o nastanku Kopra.

Dopolni spodnji tekst z besedami: GLAVA, BOJ, OTOK, BOGINJA, ŠČIT.

Grško ----- Ateno je zasledoval jezni Pozejdon. V ----- je Ateni v morje padel -----, s podobo Meduzine -----, ki se je spremenil v ----- v obliki ščita, na katerem je zrasel poznejši Koper.

JUSTINOPOLIS CAPRIS
FORUM IULII CAPUT HISTRIAE
AEGIDA

Pa še dodatek:

Koper je imel v preteklosti veliko imen; med naštetimi najdi vsiljivca:

3. naloga: In za konec

V glavni dvorani je na ogled veduta mesta Koper s skrivnostnim napisom »**Inter utrumque tuta**«, kar je pomenilo, da je okoli leta 1600 Koper:

a) bil varen pred notranjimi in zunanji sovražniki b) premagal nogometno moštvo Inter c) je bil najpomembnejše mesto v vsej Istri.

V preteklosti je Koper spadal pod različne oblastnike; najdlje mu je vladala **Beneška republika**, in sicer od 1279 do 1797. V tem obdobju se je mesto ne le **gospodarsko in politično**, pač pa tudi **umetnostno in kulturno uspešno razvijalo**. *Razmisli, kakšen naj bo Koper v prihodnosti in kaj bi napisal na njegovo sliko. Sporočilo mora biti kratko in jasno, vendar pozitivno!*

Veduta Kopra v prihodnosti

Ustvarjalnice – napovednik

Počitniške delavnice v muzeju – kaj pa tebe zanima?

Pridruži se nam tudi letos na poletnih delavnicah, ki bodo potekale **od 5. do 8. julija** in **od 23. do 26. avgusta 2016**, vsak dan **med 10. in 12. uro**. Katera muzejska zbirka je najbolj skrivnostna, kateri muzejski predmeti so še posebej zanimivi? Vsebine delavnic bomo oblikovali tudi glede na tvoje želje, ki nam jih sporoči na Facebook ali na e-naslov **reks@pokrajinskimuzejkoper.si**. Lahko tudi obišeš našo spletno stran **http://pokrajinskimuzejkoper.si**, kjer te čakajo zanimivi izzivi.

Postani soustvarjalec razstave –

pošlji svoj kratek video na temo »Koper je/je bil/bo ...«

V muzeju pripravljamo razstavo o Kopru. Dodali bi ji radi tudi mnenja in razmišljanja mladih Koprčanov, zato te vabimo, da svoj pogled na preteklost, sedanjost in prihodnost Kopra strneš v največ **dvajsetsekundni video** in nam ga pošlješ na naslov **reks@pokrajinskimuzejkoper.si**. Najizvirnejši filmčki bodo del razstave!

Se nadaljuje ... * *Brigita*

Rešitev: 1. naloga: 1CN, 2aP, 3CM, 4BO, 5. Gian Rinaldo Carli / 2. naloga: boginja, boj, ščit, glave, otok. / Vsiljivec je Forum Iulii (današnji Cedad) / 3. naloga: a

1. naloga:

Slavni Koprčani – jih poznaš?

Poveži imena znanih Koprčanov z njihovim poklicem in področjem delovanja:

a. plemič in raziskovalec	1. Paolo Naldini
b. zdravnik	2. Gian Rinaldo Carli
c. koprski škof	3. Antonio Tarsia
č. glasbenik, skladatelj	4. Santorio Santorio

M. piše cerkvene skladbe

N. napiše Cerkevni kraje-pis ali Opis mesta in škofije Justinopolis, ljudsko Koper

O. izumitelj termometra

P. želi ustanoviti muzej v Kopru že leta 1750

*Koper v Pokrajinskem muzeju Koper, 1. del

1729 ...

Muzejska pomlad na fotografijah

... otrok me je od januarja do maja 2016 obiskalo v muzeju! Najprej najmlajši: prišli ste iz Vrtača Koper – enota Kekec in enota Vanganel, iz vrtača Delfino blu v Kopru, iz vrtača Račka v Koprju ter iz vrtača Šmarje. Osnovnošolci ste v muzej prišli iz Dekanov, Izole, Livada, Strunjana, Prad, Svetega Antona, Pirana, Portoroža, Koprja, Markovca, Semelede, Hrvatina, Ankarana in Škofij; srednješolci pa iz Koprja in Buzeta na Hrvaškem. Zelo radovedni so tudi »šolarji« z Univerze za tretje življenjsko obdobje – obiskali so nas ljubljanski, koprski, izolski, lucijški, piranski in grosupeljski študenti. Pa seveda študenti s kopske Humanistike.

Na delavnici ob slovenskem kulturnem prazniku smo raziskovali grbe kopskih plemiških družin in poskusili primerne ustvariti tudi Prešernu!

V petek, 29. 1. 2016, smo z našo razstavo **Dama z zlatimi uhani** gostovali na Noči muzejev v Buzetu, kjer smo se imenitno zabavali z rimsko šolo, oblekami in igrami.

Na zimskih počitniških delavnicah smo z Nives slikali morske vedute, z Marušo pa ustvarjali »renesnančno« keramiko.

V Tednu družin so družine »lovile muzejske zaklade«, na sobotni delavnici 21. 5. pa smo nadaljevali s spoznavanjem in ustvarjanjem mozaikov.

Še nekaj utrinkov s šolskih obiskov ...

Med majskimi počitnicami smo po navdihu antičnega Rima izdelovali črno-beli mozaik.

Na marčevski sobotni delavnici smo se spopadli z zahtevno nalogo – avtoportretom.

* Brigita

Železnica pride. Kaj pride pa ž njo? ...

Pesem od železne ceste po Notrajskim.

Železnica pride
Kaj pride pa ž njo?
Al blagor al lakot,
Sam Bog vé kaj bo!

Dozdaj kdor razsajal,
Kdor pluga se bal,
Bo trehuj svoj zvezal,
Terjule le bral!

Omeknula bosta
Ves »holt« in ves »hic« —
Blagó po železi
Le memo derci!

Dozdaj kdor vozaril,
Postopal in pil,
Bo suh kakor terla,
Le solze točil!

Marskaj obrnila
Železna bo pot,
Bič skrila jermenov
Za duri bo v kot.

Hajd, bratje, na njive,
Kamnito poljé!
Dovolj bo tam dela
Za pridne roké.

Prek ceste ne bo več
Tolk pivnic kot zdaj,
Ker vince peljalo
Se bo — le naprej!

Železnica pridi!
Kaj bi se te bal?
Na polji bom srečo
Bom blagor iskal.

Vsa druga bo pela,
Marskaj bo drugač,
Perutnice stisnul
Bo cestni bahač!

Bom junec, bom vole,
Bom kravce redil,
V kratkim nemara
Sam svojega pil!

Brez truda in žula
Življenje ne bó, —
Al zemlja plačuje
Z dobrotno rokó! Miroslav.

Pesem od železne ceste po Notrajskim, avtor Miroslav, objavljena v časniku *Novice kmetijskih, obrtnijskih in narodskih reči*, 13. novembra 1852.

Med pomembne proge pri nas spada proga **Divača–Pulj** ali **Istrska državna železnica**. Ker je območje, kjer poteka železnica, spadalo v Avstro-Ogrsko monarhijo, je avstrijska vlada leta 1873 sprejela zakon o gradnji istrske železnice. Na progi, dolgi **stodvajset kilometrov in 3 metre**, je redni promet stekel **20. septembra 1876** ali točno pred stoštiridesetimi leti.

Proga ima značilnosti **gorske proge**, saj se dvakrat povzpne na **nadmorsko višino** nad 500 metrov. Najvišjo točko 539 metrov doseže pri Rodiku, pred Pazinom pa zapelje v 1 km dolg **predor**.

Vlak je po **voznem redu** iz Divače odpeljal ob 6.15 zjutraj in v Pulj prispel ob 11.49 uri. Iz Pulja je odsopihal ob 13.00 in v Divačo prispel ob 18.42. Razdaljo med Divačo in Puljem je premagal v petih urah in štiriindvajsetih minutah.

Reši naloge:

Proga Divača–Pulj je bila leta 1876 dolga:
 172 km 122,3 km 17,2 km
 1223 km

Železniška proga Divača–Pulj letos praznuje: 140 let 14 let 100 let 240 let

Najvišja točka, ki jo vlak doseže na progi, meri: 500 m 1539 m 1,5 km 539 m

Vlak je za razdaljo od prve do zadnje postaje potreboval: 5 ur in 24 min 5 ur in 42 min 5 ur 24 ur in 5 min

* **Nada**

Zeleznica je prometni sistem, pri katerem so kolesa vozil prisilno vodena po določeni poti oziroma po tirih. Tiri so na začetku bili leseni, vendar so se prehitro obrabili, zato so v Angliji uporabili lito železo in ugotovili, da so taki tiri veliko boljši. Tako je nastala **»železna cesta«**. Prva voznja, ki se šteje za začetek železnic, je bila

leta **1825**, železnica in **parni stroj** pa sta omogočila razvoj **parne lokomotive**. Leta 1832 je lokomotiva zamenjala konjsko vprego.

Železnica je olajšala potovanje ljudi, dostavo poštnih pošiljk, prevoz različnega tovora. Z gradnjo železnic je veliko ljudi dobilo delo. Ljudje so bili veseli, nekateri pa so se železnice bali.

			296	78	374
Herpeljo-Kozina	I	11-4	56	biroglje	
	I	11-5	1-8	Divača	304 75 379
Rakitovič	I	11-1	2-5	Herpeljo-Kozina	347 87 434

Scuola elementare Vincenzo e Diego de Castro Pirano

Arte ecologica

Gli alunni del gruppo tecnico artistico con la sua mentore Mojca S. hanno deciso di creare animaletti marini (e non solo) con materiali di recupero accumulati durante le merende e materiali di scarto portati da casa. Con la fantasia e l'impegno hanno costruito meduse, tartarughine, pesciolini, elefantini e fiori esotici con i quali hanno addobbato l'atrio della scuola a Sicciole. * *Mojca*

Ad usum Delphini – Za Delfina

Letošnjo temo **Noči v knjižnici** je Osrednja knjižnica Srečka Vilharja povezala z delfini.

Delfine v našem morju je predstavilo društvo za opazovanje morskih sesalcev **Morigenos**.

Foto: Ana Hlač / Morigenos

Za delfinje akrobacije je poskrbelo gimnastično društvo **Salto**.

Foto: Morigenos

Zanimivost: Pri opazovanju delfinov se posameznike v skupini določa glede na posebnosti hrbtne plavuti. Postopek se imenuje fotoidentifikacija.

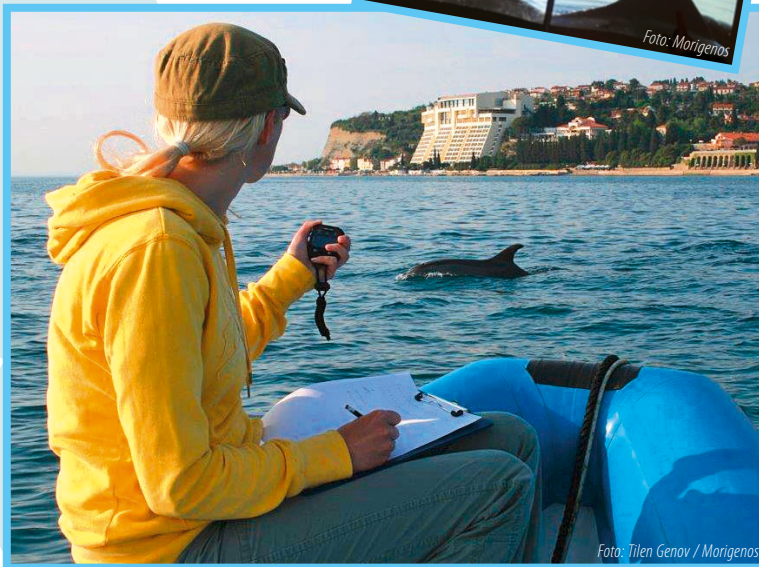

Foto: Tilen Genov / Morigenos

Sami pa smo otrokom posredovali nekaj podatkov o **simboliki delfina** v umetnosti in zlasti seveda v književnosti.

Vprašanje za vas, dragi bralci, se glasi: Komu je bila posvečena obsežna zbirka latinskih in grških besedil s posvetilom na naslovni strani Ad usum Delphini, torej Za Delfina? Kdo je bil slavni Delfin?

- Francoski kralj Ludvik XIV.
- Francoski kralj Filip VI.
- Ludvik Burbonski – sin kralja Ludvika XIV.
- Dunajski grof Humbert II

Pravilen odgovor: Ludvik Burbonski (na sliki)

Space Apps Junior

Soboto, 23. 4. 2016, na svetovni dan knjige smo se pridružili mednarodnemu **Nasinemu** dogodku Space Apps Challenge, ki je potekal v prostorih **Univerzitetnega inkubatorja Primorske**. Tako imenovani **hekaton** (razvojni tehnološki maraton) za raziskovanje vesolja se je v soboto sočasno dogajal v 200 krajih po svetu. Zahtevne znanstvene izzive smo prilagodili tudi otrokom in tako organizirali Space apps Junior skupaj z zavodom **M-Aleja**, ki je za otroke pripravil **izzive na področju robotike**.

Udeležencem dogodka smo postavili izziv v obliki zgodbe v eni izmed Nasinih tematik: **Vesoljska postaja, Sončni sistem, Potovanje na Mars**.

Imate radi zgodbe? Morda še raje sestavljate lego kocke? Pridružite se nam septembra na Lego delavnicah, ki jih organizira Oddelek za mlade bralce. Vesoljske zgodbe si lahko preberete na: http://oddelekzamladebralcekp.blogspot.si/2016/04/space-apps-junior_24.html

V sezoni 2016/17 vas v Gledališču Koper pričakuje naslednje predstave:

Abonma Mavrična ribica

- ◆ **Živalske novice**, Gledališče Koper in SNG Nova Gorica
- ◆ **Šola za klovne**, SSG Trst
- ◆ **Pekarna Mišmaš**, SLG Celje
- ◆ **Vilinček z lune**, SNG Maribor
- ◆ **Modro pišče**, Gledališče Koper
- ◆ **Ostržek**, LGL
- ◆ **Jakec in Breskev velikanka**, SLG Celje

Abonma Mali oder

- ◆ **Loli, Boli in svet, poln čudes II**, Gledališče Koper
- ◆ **Skok v pravljico**, Gledališče Koper
- ◆ **Juri Muri**, SNG Maribor
- ◆ **Zakaj teče pes za zajcem**, LG Nebo
- ◆ **Zlatolaska in trije medvedi**, Fru-fru

Prepričana sem, da bo vsakdo našel nekaj zase. Prepustite se svetu domišljije in skupaj z nami skočite v morje gledališča. * **Samanta**

Gledališče
Teatro Koper
Capodistria

POKRAJINSKI MUZEJ KOPER

MUSEO REGIONALE DI CAPODISTRIA

POKRAJINSKI ARHIV KOPER
ARCHIVIO REGIONALE DI CAPODISTRIA

COMUNITÀ
DEGLI ITALIANI PIRANO
Giuseppe Tartini
SAMOUPRAVNA SKUPNOST
ITALIJANOV PIRANO

Comunità Inglese
Srečka Vilharja Koper
Via Srečka 11 - 6000 Koper
www.italiani.si

MUNICIPIO REGIONALE
COMUNE DI CAPODISTRIA

COMUNE DI PIRANO

Svetilnik / Kulturni občasnik za mlade zanesenjake / Letnik IX, številka 3 / Izdajajo Gledališče Koper, za izdajateljca Katja Pegan; Pokrajinski muzej Koper, za izdajateljca dr. Luka Juri; Pokrajinski arhiv Koper, za izdajateljca mag. Nada Čibej; Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini" Pirano, za izdajateljca Fulvia Zudič; Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, za izdajateljca David Runco / Uredniški odbor: Samanta Kopal (urednica; info@gledalisce-koper.si), Brigita Jenko (brigita.jenko@pokrajinskimuzejkoper.si), Fulvia Zudič (comunita.italiana@siol.net) / Lektorica slovenskega jezika Alenka Juvan / ISSN C506-158X / Priprava slik in tisk Tiskarna Vek Koper / Naklada 3.000 / Koper, junij 2016 / Na naslovnici prizori iz Gledališča Koper (foto: Jaka Varmuž) /